

מבט אזורי-מדיני על המערכה בעזה

המערכה בעזה אינה סכסוך מקומי. הלחימה בעזה מתרחשת באזור גיאוגרפי מצומצם, אך היא הציתה זירות לחימה נוספות באזור וקיימת סכנה שהיא תתלקח למערכה אזורית, ובכל תרחיש סיומה ושאלת "היום שאחרי" יתגבשו תוך כדי מעורבות משמעותית של ארה"ב ושל השחקנים האזוריים. ישנה חשיבות רבה להכיר ולהבין את יחסן של המדינות באזור כלפי המערכה בעזה, את האינטרסים, הרגישויות והיכולות של כל שחקן רלבנטי, ולהכיר את הפעולות השונות שכל אחד נוקט בהן. בקובץ זה תמצאו ניתוחים קצרים מאת מומחי מיתוים, המציגים בקווים כלליים את המבט האזורי על המערכה בעזה כפי שהוא מתפתח יחד עם הארועים השונים, כמו גם עקרונות מנחים למדיניות-החוץ האזורית של ישראלית. על מנת לקבל את מלוא התמונה, כדאי לעקוב אחר סדרת הפרסומים המלאה של המבט האזורי-מדיני על המערכה בעזה.

100 ימים למלחמה

מבט אזורי

ד"ר רועי קיבריק, מנהל המחקרים במיתוים

ישראל שינתה את אופי הלחימה שלה בעזה, ועברה מתמרון קרקעי נרחב להחזקה בשטח ופעילות איטית ומדויקת יותר, וזאת גם בהתאם לדרישה הבינלאומית לעשות מאמץ רב יותר למניעת פגיעה בחפים מפשע. שינוי זה מתכתב גם עם חוסר הסבלנות הגובר במערכת הבינלאומית מהמערכה המתמשכת, והרצון להתקדם אל עבר הסדרה של המרחב, יחד עם הבנה כי הדרך לשם עוד ארוכה.

סבלנותו של ממשל ביידן מהתנהלות ממשלת ישראל פוקעת נוכח סירובה המתמשך לדון בתמונת "היום שאחרי", המשך הפגיעה ברשות הפלסטינית ואלימות המתנחלים בגדה המערבית, והמחשבה כי היא אינה עושה די בסוגיית החטופים מטעמים פוליטיים. בלינקן וגורמים אחרים בבית הלבן דאגו לבטא את חוסר שביעות הרצון שלהם.

העוצמה היורדת של הלחימה בעזה אפשרה הפניית תשומת לב למתרחש בצפון המדינה ולחילופי המהלומות בין ישראל וחזבאללה. שני הצדדים מעלים את רף הפגיעה בצד השני, תוך ניסיון להישאר בגבולות גזרה שמתחת לפתיחתה של מערכה כוללת. ארה"ב, בשיתוף צרפת, מנסה להוביל מהלך דיפלומטי ליישום החלטה 1701, הכולל את דחיקת חזבאללה צפונה לליטני.

זירת הים האדום שנולדה עם הצטרפות החות'ים להתקפות על ישראל כחלק מהמערכה בעזה, התנתקה במידה רבה מהנעשה ברצועה, והפכה למאבק אזורי וגלובלי נפרד. ההתפתחויות בזירה זו משפיעות על ישראל, אך המאבק בחות'ים מובל על ידי ארה"ב, ומתעב בהקשר של המאבק האזורי והגלובלי באיראן, וכן בהקשר של מאבקים אזוריים נוספים דוגמת זה המתפתח בקרן אפריקה בין אתיופיה וסומליה.

זירה חדשה שנפתחה בהקשר של המערכה בעזה, היא המערכה המשפטית בבית הדין הבינלאומי לצדק בהאג. שם מתמודדת ישראל עם האשמה ברצח-עם אשר הוגשה על ידי דרום אפריקה. מלבד תהליך משפטי זה, מתנהלים נגד ישראל תהליכים נוספים בבתי המשפט הבינלאומיים הנוגעים לזמניותו של הכיבוש ולעבירות על הדין הבינלאומי. הזירה המשפטית הפכה לכלי נוסף בידי הקהילה האזורית והבינלאומית להביא לסוף המלחמה, ולקידום מהלך מדיני.

מבט על ארה"ב

נדב תמיר, חבר ועד מיתווים, Jstreet

לקראת ביקורו החמישי בישראל ובאזור הציב מזכיר המדינה בלינקן שלוש סוגיות מפתח: מניעת התפשטות הקונפליקט, הגדלת הסיוע ההומניטרי, ודין "ביום שאחרי". באנקרה אמר בלינקן כי תורכיה יכולה למלא תפקיד מועיל ב"יום שאחרי" בעזה ובמניעת התפשטות הסכסוך. בביקורו בישראל אמר: ארה"ב מתנגדת ליישוב מחדש של תושבי עזה מחוץ לרצועה; יש להגדיל את הסיוע ההומניטרי; ובגדה, על ישראל לנקוט פעולות שתקלנה על הפלסטינים לשלוט בחייהם, כולל העברת כספי המיסים לרשות הפלסטינית. בנוסף אמר מזכיר המדינה בלינקן שהוא קורא למדינות האזור לנצל את קשריהן עם שחקנים אזוריים למניעת הסלמה. בלינקן קבע כי התביעה נגד ישראל בהאג הנה חסרת בסיס ומהווה היסח מהמאמצים לקדם שלום וביטחון באזור.

לפי דיווחים שונים הביקור היה לעומתי מקודמיו מבחינת חוסר ההסכמות בין הממשל האמריקאי לממשלת נתניהו. המפלס האזורי הוא הממד שבו הפער המדיני בין ארה"ב לישראל הוא הגדול ביותר. את 7 באוקטובר ארה"ב רואה לא רק כאסון של ישראל, אלא כנקודת מפנה טקטונית במבנה של המזרח התיכון. לארה"ב מנסה לגבש "ציר יציבות" שהיא מובילה ושחברות בו ישראל, ערב הסעודית, ירדן, הרשות הפלסטינית, מצרים, איחוד האמירויות וקטר. בלינקן הדגיש בביקורו כי יציבות אזורית היא אינטרס עליון שנשען על מדינה פלסטינית עתידית.

ארצות הברית ובריטניה תקפו עשרות בסיסים ומטרות של החות'ים בתימן, באמצעות מטוסי קרב, ספינות וצוללות. ביידן הצהיר כי הוא עשוי להרחיב את התקיפות אם ידרש. לפי ביידן, התקיפה בוצעה בתמיכת אוסטרליה, בחריין, קנדה והולנד. ביידן איים כי לא יהסס "להורות על צעדים נוספים כדי להגן על אנשינו ועל הסחר הימי הבינלאומי", והוסיף כי התקיפות הן "מסר ברור שארה"ב ושותפותיה לא יסבלו התקפות על אנשיה".

באשר לזירה הצפונית אמר בלינקן כשהיה בארץ, שארה"ב כמו גם ממשלת ישראל מעדיפה את הפתרון הדיפלומטי, אבל נראה שמאמציו של השליח עמוס הוכשטיין לא נשאו פרי עד כה.

מבט על מצרים

פרופ' אלי פודה, האוניברסיטה העברית וחבר ועד מיתווים

מלחמת עזה מעמידה את יחסי ישראל-מצרים בפני אתגרים לא פשוטים. הראשון שבהם הוא החשש המצרי מפני נהירת פלסטינים מעזה לסיני דרך הגבול המצרי. השני הוא שאלת הסיוע ההומניטרי העובר ממצרים לעזה דרך מעברי רפיח וכרם שלום. והשלישי, שעלה בימים האחרונים, הוא שאלת השליטה בציר פילדלפי – כביש באורך כ-14 ק"מ המהווה גבול בין מצרים לעזה.

החשש המצרי מפני נהירת אלפי פלסטינים לסיני מדיר שינה מעיניהם של מקבלי ההחלטות שחוזרים שוב ושוב על התנגדותם המוחלטת. אפילו שר החוץ הסיני, שביקר ב-14 בינואר במצרים, גויס להבעת התנגדות וגיבוי. הצהרות לא אחראיות ומיותרות של אישים ישראלים בראשית המלחמה הגבירו את החשש המצרי מקיומה של תוכנית חשאית של ישראל לגירוש פלסטינים מעזה. ההתנגדות המצרית נובעת משלוש סיבות עיקריות: חשש מכניסת אלמנטים טרוריסטים של חמאס במסווה אזרחי; רעיונות לסיפוח טריטוריה מצרית לעזה בעקבות יציאת פלסטינים; והאשמה ערבית כי בכך היא מסייעת לישראל להעלים את הבעיה הפלסטינית.

הסוגייה השנייה היא הסיוע ההומניטרי לעזה. התקשורת המצרית מרבה לדווח על מספר המשאיות וכמויות הציוד המועברות מדי יום ביומו, וזאת מתוך מטרה להפגין את מסירותה של מצרים לעניין הפלסטיני. ואולם, כאשר התקשורת המצרית מצטטת הצהרות ישראליות שמשמעת מהן ביקורת כך שמצרים אינה מאפשרת – או מקשה – על הכנסת סיוע הומניטרי לעזה, הרי התגובות בתקשורת המצרית קשות.

ולבסוף, בימים האחרונים עלתה על הפרק סוגיית השליטה בציר פילדלפי, וזאת לאחר שנתניהו הצהיר שהציר "חייב להיות בידינו". הציר פונה על ידי ישראל במסגרת ההתנתקות מעזה ב-2005. ההחלטה לפנות את הציר הייתה קונטרוברסלית והיא התקבלה, במידה רבה, על ידי שר הביטחון מופז ללא התייעצות עם הרמטכ"ל יעלון והצבא. החלטת ישראל לצאת מהציר התקבלה בהפתעה מוחלטת על ידי מצרים, אולם היא ניסתה לגזור דיווידנדים על ידי תיקון הסכם השלום והכנסת אלפי חיילים לשמירה על הגבול. בסופו של דבר, עמוס גלעד, ראש האגף הביטחוני-מדיני במשרד הביטחון, הוביל לחתימת הסכם להכנסת 750 חיילים של משמר הגבול (בניגוד ל-650 שוטרים שהיו מותרים על פי הסכם השלום). תפקידם היה לשמור על הגבול לאורך ציר פילדלפי.

לאחר השתלטות חמאס על עזה בקיץ 2007 גברו ההברחות דרך המנהרות שנבנו מתחת לציר. ישראל התלוננה אצל המצרים, ולעיתים אף העבירה מידע מדויק, אולם המצרים לא מיהרו לפעול. ישראל פנתה אפוא לארצות הברית שתפעיל מצידה לחץ, אולם הבעיה לא נפתרה בצורה משביעת רצון. באחד ממסמכי ויקיליקס, ראש השב"כ דיסקין מצוטט כמי שאמר ב-2008 בבואה שהקדימה את זמנה, כי במוקדם או במאוחר ישראל תיאלץ להיכנס לעזה כדי לפרק את יכולות הטרור של חמאס, להשתלט על החלק הדרומי ולשים קץ להברחות.

למעשה, רק לאחר שלושה סבבים צבאיים של צה"ל נגד חמאס ("עופרת יצוקה", 2009; "עמוד ענן", 2012; ו"צוק איתן", 2014) החל הנשיא סיסי לטפל יותר ברצינות בסוגיית המנהרות, אולם ככל הנראה הוא לא פתר אותה בצורה הרמטית, כפי שמוכיחות כמויות הנשק והתחמושת שהתגלו אצל חמאס במהלך המלחמה.

אין ספק שבעקבות המלחמה המצרים מוטרדים אף הם מסוגיית המנהרות. אי לכך, סביר להניח כי יהיה להם אינטרס לשתף פעולה עם ישראל במניעת הברחות. מקורות שונים מדווחים כי מאחורי הקלעים מתנהלות שיחות בין ישראל, מצרים וארצות הברית. אולם הבעיה העיקרית טמונה בכך שמצרים לא יכולה להצטייר בדעת הקהל המצרית כמי שנסוגה או וויתרה לישראל, במיוחד לאחר שהשליטה הועברה אליה ב-2005 בהסכם מסודר. חבר פרלמנט מצרי כבר ראה בדברי נתניהו "התקפה בוטה על הסכם השלום".

השלום הוא אינטרס אסטרטגי של ישראל ומצרים. לשתי המדינות, כפי שנכתב במסמך ויקיליקס עוד ב-2009, "יש אויב משותף: חמאס". למרות קיומה של דעת קהל עוינת כלפי ישראל ולעיתים הצהרות מדיניות מתלהמות, סיסי הצליח להוביל מדיניות מתונה ומפוכחת מול ישראל, שאף נמנעה מהחזרת השגריר, כפי שנעשה במלחמת לבנון הראשונה ובאינתיפאדה השנייה. ולכן, ישראל צריכה להיות קשובה לסוגיות רגישות במדיניות המצרית ולהימנע מהצהרות שעלולות להיות מנוצלות נגדה בתקשורת המצרית. שאלת השליטה בפילדלפי צריכה להיפתר בהסכמה, בהבנה – ובעיקר בשקט – בין ישראל, מצרים וארצות הברית.

*פורסם [במעריב](#)

מבט על אירופה

ד"ר מאיה שיאון צדקיהו, מנהלת תכנית קשרי ישראל-אירופה, מיתווים

במלאת 100 ימים למלחמה, הפיצול בתוך האיחוד האירופי ביחס למלחמת ישראל-חמאס גבר. הפיצול אינו מאפשר לאיחוד לקבל החלטות חדשות, ולכן ההחלטות הפרו-ישראליות שהתקבלו בתחילת המלחמה עדיין בתוקף. אולם האיחוד מתקשה לקבל החלטות חדשות גם לגבי אינטרסים עצמיים שלו, כגון פתיחה במבצע ימי נגד החות'ים כדי להיאבק בשיבושי הסחר שמייקרים את ההובלה הימית עבור אירופה והאזור. בעוד במלחמת רוסיה-אוקראינה האחדות האירופית אפשרה ל-27 חברות האיחוד לנקוט בצעדים חריפים נגד רוסיה ובעד אוקראינה, הפיצול לגבי מלחמת ישראל-עזה משתק את האיחוד והופך אותו לשחקן ש"מכה פחות מכפי כוחו" במקרה הטוב, ומשותק או לא רלוונטי במקרה הגרוע.

בנאום בליסבון, פורטוגל, שר החוץ של האיחוד האירופי, ג'וזף בורל, [קרא](#) (3.1) להתערבות בינלאומית במלחמה ובסכסוך הישראלי-פלסטיני. הוא אמר כי הצדדים לא יגיעו בעצמם להסכם. לדבריו, השלום יהיה בר-קיימא אם הקהילה הבינלאומית, ובראשה ארה"ב, אירופה ומדינות ערביות פרגמטיות, יתערבו באופן אינטנסיבי ויפעלו לכפיית פתרון לסכסוך הישראלי-פלסטיני מבחוף. בורל [הצטרף](#) לגינוי האמריקאי החריף נגד דברי סמוטריץ' ובן-גביר לעודד הגירת פלסטינים מהרצועה. "היינו ברורים, עקביים וחד-משמעיים כשאמרנו שעזה היא אדמה פלסטינית ותישאר אדמה פלסטינית גם כשחמאס כבר לא שולט בה. זה העתיד שאנחנו מחפשים, לטובת הישראלים והפלסטינים, האזור שמסביב והעולם" אמר בורל. נוכח חיסול אל-ערורי

הוא הזהיר מהסלמה והביע דאגה שהמזרח התיכון כולו עלול לעלות בלהבות. הוא הגיע ללבנון ולערב הסעודית (9-10.1) כדי לקדם הסדרה מדינית בלבנון שתמנע הסלמה, ולקדם את חזונו המדיני.

נוכח תביעת דרום אפריקה את ישראל על רצח עם בבית הדין הבינלאומי בהאג, הודיעה גרמניה (12.1) כי תצטרף לצד ישראל נגד תביעת דרום-אפריקה בהאג. בהודעה נמסר כי מטרת חמאס היא חיסול ישראל, כי היא דוחה בתוקף את האשמת ישראל ברצח עם שהיא חסרת בסיס, וכי היא נגד פוליטיזציה של האמנה נגד רצח עם. גם איטליה, בריטניה, אוסטרליה, צ'כיה והונגריה הביעו התנגדותן למהלך של דרום-אפריקה. עד כה אף מדינה באיחוד האירופי לא הצטרפה לצד דרום אפריקה. ראש ממשלת אירלנד שלל זאת, ראשת ממשלת בלגיה הביעה תמיכה, אך ממשלתה לא דנה בכך ולא אישרה זאת, ממשלת ספרד גם לא הצטרפה על אף פניה של 250 משפטנים לממשלה לעשות כן. פיצול זה מסביר מדוע דובר האיחוד האירופי למדיניות חוץ, פטר סטאנו, אמר כי אין לאיחוד האירופי עמדה בנושא.

שרת החוץ של **גרמניה**, אנלינה ברבוק, הגיעה לישראל (8.1) לביקורה הרביעי מאז ה-7.10. היא אמרה שישראל יכולה לסמוך על תמיכת גרמניה נגד חמאס, אך הבהירה כי על ישראל לעשות יותר כדי להגן על האזרחים ברצועת עזה. היא ביקרה גם בלבנון במטרה להביא ליישום החלטת מועצת הביטחון 1701 (הסגת חזבאללה מצפון לליטני). ממשלת גרמניה העניקה 200 רישיונות יצוא לישראל לחימוש, להגנה האווירית ולתקשורת, פי 10 מהייצוא הביטחוני מגרמניה לישראל אשתקד. **צרפת** המשיכה "ללכת בין הטיפות". היא הביעה דאגה עמוקה (26.12) מתוכנית ישראל להגביר את הלחימה בעזה, וקראה לישראל לנקוט בצעדים קונקרטיים כדי להגן על חיי האוכלוסייה האזרחית שם. בנוסף, הצטרפה לקריאות לאפשר בדיחות גישה הומניטרית מלאה, בטוחה וללא הפרעה לעזה. במקביל, צרפת קוראת לשחרור כל החטופים (שלושה מהם אזרחים צרפתיים), ומביעה רצון להשיג הפסקת אש. בשיחה עם נתניהו, מקרון קרא לנקוט בכל הצעדים הנדרשים להפסקת "אלימות המתנחלים, ולעצירת כל פרויקט התנחלות בגדה". לאחר חיסול אל-ערורי קרא מקרון לישראל (2.1) להמנע מהסלמה, בייחוד בלבנון. דיוויד קמרון, שר החוץ של **בריטניה**, **פרסם** מאמר דעה ב"הארץ" (12.1) בו הוא קורא ליישם הפוגות הומניטריות נוספות שיאפשרו הכנסת סיוע נוסף לעזה למניעת הרעב, מבלי לעצור את המלחמה בחמאס, בו יש להמשיך להילחם.

איומי טרור ג'יהדיסטי רבים שהתקבלו לקראת החגים העלו את רמת הדריכות ברחבי היבשת. אמנם לא היו אירועים חריגים, אך **נחשפה** רשת חמאס בכמה מדינות (דנמרק, גרמניה, הולנד) שתכננה פיגועים על אדמת אירופה. איום הטרור והמלחמה (החשש מהגירה מהמזרח התיכון לאירופה) הם חלק מהגורמים המשפיעים על ציבור הבוחרים, לרוב בהקצנה ימינה. לפי הסקרים גובר החשש כי הבחירות לפרלמנט האירופי הצפויות ביוני יסקפו תנועה זו. עלית ימין קיצוני ו/או פופוליסטי בפרלמנט האירופי ישפיע לרעה על קידום תהליך האינטגרציה האירופי.

וטו **ספרדי** (28.12) הפיל את החלטת האיחוד האירופי להצטרף למשימה האמריקאית בים האדום **נגד החות'ים**. בתחילה ספרד הצביעה בעד הרחבת המשימה. את ההיפוך הסבירה שרת החוץ ממפלגת סומאר שבשמאל, יולנדה דיאז, בכך שזו תהיה צביעות של המערב להגן על אינטרסים עסקיים מבלי לקרוא להפסקת אש בעזה. בהינתן הווטו הספרדי ברמת האיחוד האירופי, נותר למדינות החברות לפעול באופן בילטרלי. שש מדינות אירופיות (גרמניה, איטליה, בלגיה, דנמרק, הולנד ובריטניה, שאינה חברה באיחוד האירופי) **הצטרפו להודעת ארה"ב** (3.1) הקוראת לסיום מיידי של ההתקפות הלא-חוקיות של החות'ים בים האדום ומזהירה אותם מהשלכות עתידיות. אולם במתקפה שארה"ב פתחה נגד החות'ים (12.1) רק בריטניה השתתפה. במפגש שרי החוץ הבא של האיחוד האירופי מתוכנן להעלות פעם נוספת הצעה להקמת כח של 3 ספינות קרב שיתרום לביטחון השיט בים האדום. אך כדי שיתממש נדרשת החלטה פה אחד מ-27 המדינות החברות (שר/ת חוץ יכולה להימנע מבלי להפיל החלטה, אך מספיקה הצבעת נגד משר/ת חוץ אחד/ת כדי להפיל את ההחלטה).

מבט על ירדן

פרופ' רונן יצחק, המכללה האקדמית גליל מערבי

הימים האחרונים הוכיחו שירדן עקבית במאמץ שלה להביא לסיום המלחמה בעזה. כל מנהיגי המדינה ובכללם המלך עבדאללה, ראש הממשלה בישר אל-ח'סאונה ושר החוץ איימן אל-צפדי, נרתמו למאמץ הסברתי ומדיני כדי להשיג את המטרה הזאת. כך למשל, בסוף דצמבר 2023 ניפגש עבדאללה בקהיר עם נשיא מצרים עבד רח' תובל 11, רמת גן 5252226 / www.mitvim.org.il / info@mitvim.org.il

אל-פתאח אל-סיסי כדי לדון בהתפתחויות ברצועה. שני המנהיגים דנו במשבר ההומניטרי והצהירו בתום הפגישה כי דרושה החלטה על הגברת הסיוע לפלסטינים ושניהם הסכימו על התנגדות "לגירוש הפלסטינים משטחיהם".

למעשה, מאז תחילת המלחמה בתחילת אוקטובר 2023, שני המנהיגים נפגשו מספר פעמים. הם מתאמים עמדות ונושאים מסרים זהים של תביעה לסיום המלחמה, הענקת סיוע הומניטרי והתנגדות לגירוש פלסטינים מרצועת עזה, מחשש שהדבר יערער את היציבות הפוליטית בארצותיהם. פגישה זו לא הייתה, אלא רקע לפגישה המשמעותית יותר עם יושב ראש הרשות הפלסטינית מחמוד עבאס, שהתקיימה בעקבה כשבועיים לאחר מכן ב-10 בינואר 2024. "פסגת עקבה", כך היא כונתה בתקשורת הערבית נועדה לחזק את רוחו של עבאס ולהציג עמדה ערבית מאוחדת נוכח המשך המלחמה בעזה. מעבר להצהרות הרגילות של הפסקת הלחימה והגברת הסיוע ההומניטרי קראו המשתתפים לחדש את תהליך השלום בין ישראל לפלסטינים על בסיס פתרון שתי המדינות. פרשנים ירדנים העריכו כי הדברים נועדו לאוזניים אמריקאיות כדי ללחוץ על ישראל ולהשיג התחייבות לחידוש יוזמת השלום במזרח התיכון עם תום המלחמה.

ואכן, הצורך בהנעת תהליך השלום במזרח התיכון עלה בשיחה שקיים עבדאללה עוד קודם לכן עם מזכיר המדינה האמריקאי אנתוני בלינקן, שהגיע לעמאן ב-7 בינואר 2024. עבדאללה הביע את החשש מהמשך המלחמה ברצועת עזה ומהשלכות "הרות אסון" כדבריו אם היא לא תסיים מיד. לטענתו, פתרון שתי המדינות הוא הפתרון היחיד שאליו צריך לשאוף, שכן הוא הפתרון היחיד שיכול להבטיח שלום ויציבות באזור.

כחלק מהמאמץ להביא לסיום המלחמה תמכה ירדן בתביעה של דרום אפריקה בבית הדין הבינלאומי לצדק בהאג. ראש הממשלה ח'סאונה הסביר כי לא רק שירדן תומכת בתביעה, כפי שיתר חברות הליגה הערבית תומכות, אלא ירדן אף תספק את ההוכחות הדרושות כדי להרשיע את ישראל ברצח עם. "יש לנו את הכבוד לתרום את חלקנו ולספק את הידע והניסיון שלנו בשירות למען העם הפלסטיני", הצהיר ח'סאונה. ראוי לציין, שבית הנבחרים הירדני בישיבה שערך לדין בסוגיה זו חיזק את ידי הממשלה בהחלטה לתמוך בתביעה של דרום אפריקה. למעשה, מאז תחילת המלחמה טען שר החוץ אל-צפדי מספר פעמים כי ירדן אוספת ראיות לפשעי ישראל בעזה והיא תציג אותן בבוא היום. נראה שתמיכת ירדן בתביעה לא נועדה להחליש את ישראל ולפגוע בה, אלא זו אחת הדרכים שירדן מצאה לנכון להשתמש בה כדי להביא לסיום המלחמה.

ב-11 בינואר קיבל המלך עבדאללה שיחת טלפון ממזכ"ל האו"ם אנטוניו גוטרש. בשיחה דנו השניים בתפקידם של הארגונים הבינלאומיים במלחמה בעזה ובצורך לרתום אותם להגביר את הסיוע ההומניטרי לתושבים. המלך עבדאללה תבע ממזכ"ל האו"ם לדרוש את החזרת הפלסטינים לבתיהם ולהעניק להם סיוע הומניטרי כנדרש. ירדן מצדה קלטה עשרות חולי סרטן בבתי החולים בירדן. היא תרמה כספים שגייסה עבור הפלסטינים באמצעות תרומות שנאספו בתוכניות רדיו והמשיכה להעביר סיוע הומניטרי לרצועת עזה. מטוס חיל האוויר העביר סיוע כזה ב-10 בינואר 2024 שהכיל מזון ותרופות לחולים. הסיוע הועבר במטוס למצרים ומשם הגיע דרך היבשה לרצועת עזה.

נזקי המלחמה מתחילים לתת את אותותיהם בירדן. הבנק העולמי הזהיר בימים האחרונים כי המשך המלחמה ישפיע לרעה על הכלכלה הירדנית בכלל ועל ענף התיירות בפרט. הכנסות המדינה מענף התיירות מהוות כ-16 אחוזים מהתמ"ג הירדני. לפי שר התיירות והעתיקות הירדני מכרם אל-קסי, כבר כעת חווים את השפעת המלחמה על התיירות הירדנית. לטענתו, ישנה ירידה ברורה במספר המבקרים באתרי התיירות בפטרה והר נבו וירידה בפעילות בתי המלון והמסעדות ברחבי ירדן. הניסיון הירדני לעודד תיירות פנים במדינה (כפי שהיה בתקופת הקורונה) על-ידי הוזלה במחירי בתי המלון, לא מצליח לפי שעה, לאור הזדהות התושבים עם הפלסטינים והרצון שלהם להישאר סמוך למוקדי ההפגנות.

בהקשר זה מובנת החלטת ראש הממשלה ח'סאונה לסרב לבקשת האיגודים המקצועיים במדינה לקיים שביתה כללית במשק לאות הזדהות עם הסוגייה הפלסטינית. לטענת ראש הממשלה, "שביתה כזאת תוביל לפגיעה בפרנסה ותחמיר את המצב הכלכלי של האנשים". מאחורי הסירוב עומד החשש מהנזק העצום ששביתה כזאת תגרום לכלכלה הירדנית. לפי הערכות, עלות שביתה כזאת ליום אחד מוערכת בעשרות מיליון דולרים – סכום גבוה במונחי המשק הירדני.

מבט על איראן

ד"ר גיל מורסיאנו, מנכ"ל מיתווים

בשבועות האחרונים הגבירה איראן את רמת החיכוך הישירה והעקיפה שלה (בסיוע מבצע/הכוונה של תומכיה/גורותיה) מול ישראל והמערב – בדגש על המרחב הימי. במוקד ניסיון של משמרות המהפכה להדגיש את המרחב הימי כמרחב שבו לאיראן ישנה השפעה גיאופוליטית. במסגרת זו, תמיכה איראנית, ככל הנראה, גם מבצעית-מודיעינית – בהגברת תקיפות החות'ים על תעבורה ימית העושה דרכה לישראל. במקביל הצי האיראני השתלט בכוח במפרץ עומאן על מכלית נפט שהוחרמה בעבר על הצי האמריקאי והשיב אותה לידיים איראניות. הגברת החיכוך בולטת גם במישור של הגברת התקיפות מצד מליציות פרו-איראניות נגד יעדים אמריקאים בעיראק ובסוריה. מול ישראל – בולטת הגברת החיכוך בעיקר על ידי מתן אישור להגברת פעילות חזבאללה נגד ישראל מן הגבול הלבנוני, ופעילות (בינתיים מוגבלת) של מליציות פרו-איראניות מסוריה.

הגברת החיכוך היא גם תוצאה של הגברת תגובות ישראל כנגד הצעדים האיראנים. אלו כללו שורה של התנקשויות ישראליות ואמריקאיות בחודש האחרון של מפקדים בולטים בציר ההתנגדות של איראן – כולל קצינים בכירים בכוח קודס של משמרות המהפכה בסוריה. במקביל, יש לציין את חיסול בכיר החמאס, צלאח עארורי, בביירות, וחיסול מפקד בכיר במליציות הפרו-איראניות בעיראק. על אילו ניתן להוסיף את התחושות הקשות והצורך להקרין כוח אחרי הפיגוע שביצע דאעש במהלך אירועי האזכרה השנתית לסלימאני בכרמאן (על אף שהתקפה זו אינה קשור לישראל או המערב). חיסולם של בכירי כוח קודס בסוריה בפרט עוררה לחץ פנימי של הניצים בטהרן לתגובה קשה יותר של איראן נגד ישראל. התקפות החות'ים פותרים במידת מה לאיראנים דילמה בין המשך האיפוק (בראיתם) ובין מדיניות התקפית יותר מול ישראל, ולכן התקפות אלו זוכות לתמיכת האיראנים, למרות הסכנה שיגרמו נזק לאיראן במישור הבינלאומי.

על אף שמערכת המוטיבציות הבסיסית של איראן מחד, ושל ישראל והמערב מאידך לא השתנתה ושני הצדדים אינם מעוניינים במלחמה כוללת, האירועים מחזיקים בדינמיקה משלהם והסיכון להסלמה אזורית כוללת גובר. בתוך כך, גוברת המעורבות הבינלאומית בחיכוך הישיר עם איראן ושלוחותיה, ואלו צפויים להציב בפני איראן דילמות רחבות לגבי התנהלותה במלחמה. בהקשר זה יצוין הסיכון להתנגשות אינטרסים איראנית עם שותפיה בסין וברוסיה על רקע הפגיעה של בעלי בריתה החות'ים בסחר הימי (החלטת מועצת הביטחון לגינוי התקיפות עברה ללא וטו סיני או רוסי).

מבט על המפרץ – קטר ואיחוד האמירויות

ד"ר מורן זגה, עמיתת מחקר ומדיניות במיתווים

ביום ה-100 למלחמה, ניתן לקבוע שמבין מדינות המפרץ, קטר היא המדינה בעלת ההשפעה המשמעותית ביותר בניהול היבטים קריטיים במלחמה, הן בסוגיית החטופים והן בסוגיות של ניהול והעברת ציוד ומסרים. לאחר שהוכיחה בשלבים המוקדמים את יכולותיה כמתווכת במשא ומתן על שחרור החטופים, ולאחר תקופה של קפאון בהמשך התהליך, כעת קטר שוב ניצבת במרכז הדיפלומטיה בסוגייה זו. שני אירועים חשובים קיבעו במסמך נוסף את מעמדה זה: אירוח משפחות חטופים והקמת מנגנון לאספקת תרופות לחטופים.

עד לשלב זה, קטר אירחה בעיקר דיפלומטים ואנשי ביון, אך ב-5 בינואר 2024 היא פתחה את שעריה גם לאזרחים כשאירחה 6 משפחות של חטופים. בצעד זה, היא נחלה כמה הישגים חשובים: הישג דיפלומטי [בהדחף המסרים שלה](#) לצורך הצלחת המשא ומתן על ידי המשפחות עצמן; הישג תודעתי בצמצום התפיסה האמביוולנטית לגביה בקרב האזרחים שרואים בה חלק מהבעיה לתפיסה לפיה קטר היא חלק מהפתרון; והישג מעמדי בייצובה כמוקד עלייה לרגל עבור מדינאים, אנשי בטחון ואזרחים. ב-13 בינואר 2024 קטר [החלה להעביר תרופות לחטופים](#) דרך הצלב האדום. גם את המשא ומתן הזה ניהלה קטר, שאף מימנה את התרופות בעצמה. בכך, היא מבקשת לחזק את הדימוי שלה כמדינה שמצליחה להגיע לכדי פתרונות בשטח (במקום שחקנים שאינם מסוגלים לכך כמו הצלב האדום) ואשר דואגת לפן ההומניטרי לכל הצדדים.

בתקופה האחרונה, מתרבים הדיווחים על המעורבות של עמוס הוכשטיין כמתווך אמריקאי באזור. הוכשטיין, הידוע בתפקידו החשוב כמתווך במשא ומתן על הגבול הימי בין ישראל ללבנון, הגיע לאזור במטרה למצוא פתרון דיפלומטי לחזית בצפון. הקשרים והיכולות שבנה הוכשטיין במשא ומתן על הגבול הימי בשנת 2021

כוללים גם את קטר והשפעתה בלבנון. לא מן הנמנע שקשרים אלו יוכלו לקדם פתרון בדרכי שלום גם לצורך הרחקת החיזבאללה מעבר לליטני, אך טרם ברור מה עמדתה של ישראל בנושא.

חשיבותה של קטר הולכת ומתבהרת ככל שישאל מתקשה למצוא פתרונות צבאיים בעזה ובחזית הצפונית. קטר בנתה מעמד זה במשך שנים רבות וניצלה את הדינמיקה האזורית שבה ערב הסעודית נותרה מחוץ לתהליכי הדיפלומטיה היום-יומית בזירה הפלסטינית ואיחוד האמירויות נותרה מרוחקת מהנהגת חמאס והרשות הפלסטינית.

תפקידה של **איחוד האמירויות** בזמן המלחמה התבטא בעיקר בהעלאת הסוגיה לסדר היום הבינלאומי במעמדה כחברה זמנית במועצת הביטחון של האו"ם. במסגרת זו היא גם ניסתה למצוא פתרונות ישימים כמו החלטה 2712 שקידמה בהצלחה להגדלת הסיוע הומניטרי לעזה. עם סיום 2023 איחוד האמירויות סיימה את תפקידה במועצת הביטחון ומעניין יהיה לראות מה יהיו המנופים הדיפלומטיים שלה כעת. בשבועיים הראשונים ל-2024, איחוד האמירויות היתה עסוקה בתהליכים פנימיים במדינה, בעיקר בתהליך התארגנות מחדש בממשלה וחילופי שרים. לכן, הפעולות וההתבטאויות של מקבלי ההחלטות באמירויות בנושאי המלחמה נדחקו לשוליים בתקופה זו. במקביל, איחוד האמירויות ממשיכה לחזק את הקשר עם קטר השכנה. הדומיננטיות של קטר ברצועת עזה והקשר ההולך ומתחזק בין המדינות יכול להצביע על מגמה של שיתוף פעולה בהמשך.

מבט על הים האדום

ד"ר משה טרדימן, חוקר אורח במיתווים

שלושת השבועות האחרונים עמדו בסימן הסלמה נוספת במתקפות של החות'ים כנגד אוניות בים האדום. מתקפות אלו בוצעו בעיקר באמצעות ירי טילים בליסטיים, טילי שיוט, כטב"מים ולראשונה אף באמצעות סירות נפץ. כך, למשל, ב-26 בדצמבר, פיקוד המרכז האמריקאי דיווח כי המשחתת לאבון ומטוסי ה-F/A-18 מנושאת המטוסים איזנהאואר הפילו 12 כטב"מים, שלושה טילים בליסטיים נגד ספינות ושני טילי שיוט ששוגרו ע"י החות'ים בדרום הים האדום בתוך עשר שעות. כמו כן, במקרים מסוימים, החות'ים אף הפליגו בסירות קטנות אל אוניות הסוחר וניסו לעלות על סיפונן. תקרית שכזו התרחשה ב-31 בדצמבר, כאשר החות'ים תקפו אוניית סוחר של ענקית הספנות מארסק באמצעות ארבע סירות וניסו לעלות על סיפונה. מסוקים אמריקאיים נענו לקריאות המצוקה של האונייה והכוחות החות'ים פתחו עליהם באש. המסוקים השיבו אש, הטביעו שלוש מתוך ארבע הסירות והרגו את הצוותים שהיו עליהן ואילו הסירה הרביעית הצליחה להימלט מהאזור. בתגובה לתקרית זו, חבר מועצת שורא מטעם החות'ים, עבד א-סלאם ג'חאפ, אמר כי "מחיר דמם של התימנים יקר וכי התוקפנות האמריקאית משמעותה הכרזת מלחמה". ואמנם, ב-9 בינואר, חילות הים האמריקאי והבריטי יירטו 21 טילים ומלט'ים חות'ים ששוגרו מתימן במסגרת המתקפה הגדולה ביותר של החות'ים נגד הספנות בדרום הים האדום. ב-11 בינואר, הגדילו החות'ים את טווח פעילותם למפרץ עדן ושיגרו טיל בליסטי לעבר אוניית סוחר שהפליגה במפרץ עדן. עד כה, תקפו החות'ים כשלושים אוניות סוחר.

בתגובה להסלמה זו, ארה"ב החלה לנקוט אמצעים נגד החות'ים. ב-28 בדצמבר, משרד האוצר האמריקאי הטיל סנקציות על ראש התאחדות חלפנות הכספים בצנעא' ועל שלושה בתי חלפנות בתימן ובטורקיה שמעורבים בהעברת הכספים האיראניים לידי החות'ים ובמימון פעולותיהם, כולל ההתקפות על כלי שיט. לאחר מכן, בלילה שבין ה-11 ל-12 בינואר, תקפו האמריקאים והבריטים פעמיים מטרות של החות'ים בתימן. בגל הראשון, תקפו 60 מטרות ובגל השני תקפו 12 מטרות נוספות בעיקר בערים חודידה, צנעא', צעדה ותעיז באמצעות יותר ממאה טילים מדויקים שנורו ממטוסי קרב, מספינות מלחמה ומצוללות. החות'ים אמרו כי חמישה לוחמים נהרגו וששה נפצעו בתקיפות. חשוב לציין בהקשר זה כי התקיפות בוצעו לאחר שהאמריקאים עדכנו את החות'ים ואת איראן על הכוונה לבצען. כתוצאה מכך, החות'ים פינו מראש את כל האתרים שהעריכו שיותקפו ואיראן הורתה לאוניית המודיעין האיראנית בשהאד, ששהתה בדרום הים האדום, לחזור לאיראן. לאחר מכן, בלילה שבין ה-12 ל-13 בינואר, ביצעו כוחות אמריקאיים תקיפה נוספת באמצעות ספינת קרב ששיגרה טילי טומהוק לאתר מכ"מים של החות'ים בתימן. ב-14 בינואר ביצעו האמריקאים והבריטים תקיפות נוספות נגד החות'ים באזור חודידה, לאחר שלא נענו לאזהרות האמריקאים והבריטים להפסיק לתקוף אוניות סוחר.

מדינות ערביות ומפרציות נמנעו מהבעת תמיכה פומבית בתקיפות ארה"ב ובריטניה נגד החות'ים בתימן למרות שקטר, בחריין, ערב הסעודית ומצרים אפשרו מעבר מטוסי קרב אמריקאיים ובריטים במרחב האווירי שלהן. עומאן אף הודיעה כי לא תאפשר מעבר מטוסי קרב בריטים ואמריקאים הטסים לתקוף את החות'ים במרחב האווירי שלה.

כתוצאה מההסלמה במלחמה בים האדום, חברות ספנות גדולות, כמו ענקית הספנות הדנית מארסק וחברת הספנות הגרמנית Hapag-Lloyd, הודיעו כי יפסיקו להפליג בים האדום. כתוצאה מכך, הכנסותיה של מצרים ממעבר אוניות בתעלת סואץ פחתו. יו"ר רשות תעלת סואץ, אוסאמה רביע, הודיע ב-11 בינואר כי הרווחים כתוצאה ממעבר אוניות בתעלת סואץ ירדו ב-40% מתחילת ינואר 2024 בהשוואה לאותה תקופה אשתקד וכי אחוז מעבר האוניות פחת ב-30%, כאשר 544 עברו בתעלת סואץ מתחילת השנה בהשוואה ל-777 אוניות שעברו בה באותה תקופה אשתקד.

כמו כן, חברות ספנות רבות גם העלו את מחיר ההובלה מהמזרח כתוצאה ממתקפות החות'ים בים האדום, המאלצת חלק מהחברות להקיף את יבשת אפריקה. ב-4 בינואר, הודיעה חברת הספנות הישראלית צים על העלאה במחיר מכולה מהמזרח ב-500 – 1,000 דולר. ב-8 בינואר, ענקית הספנות MSC, המדורגת בין שתי החברות הגדולות בעולם, על העלאת מחירים לישראל מכ-3,500 דולר למכולה 20 רגל וכ-6,000 דולר למכולה 40 רגל לכ-5,000 ולכ-7,000 דולר בהתאמה. חברות אחרות העלו את מחירי ההובלה של סחורות מאסיה לצפון אירופה לכ-4,000 דולר וליים התיכון ל-5,175 דולר ואפילו מעל 6,000 דולר.

מעבר לכך, היו אף חברות שהשעו את פעילותן כתוצאה ממתקפות החות'ים ומפגיעה בשרשראות האספקה. חברות הרכב טסלה וולבו הודיעו כי ישעו חלק מייצור הרכבים באירופה בשל מחסור בחומרים כתוצאה מהפגיעה בשרשראות האספקה.

אוניות סוחר שהחליטו להמשיך ולהפליג במצרי באב אל-מנדב ובדרום הים האדום מזהות את עצמן ומכחישות את זיקתן לנמלים ישראלים ומשדרות כי אין להן קשר לישראל או, לחילופין, כי יש להן קשר לסין. בהקשר זה, יצוין כי ענקית הספנות הסינית הממשלתית קוסקו, החברה הרביעית בגודלה בשוק המכולות, הודיעה על כך שהיא מפסיקה לפקוד את הנמלים בישראל.

במקביל, גם במערב האוקיינוס ההודי חלה הסלמה. חיל הים ההודי פרס משחתות נושאות טילים מונחים בים הערבי בעקבות הכטב"מ ששוגר מאיראן שפגע באוניית הסוחר Chem Pluto בבעלות ישראלית חלקית סמוך לחופי הודו ב-23 בדצמבר. ב-31 בדצמבר, ממשלת הודו הכריזה כי הצי ההודי הגביר את פעילות הניטור של הצי ההודי במרכז ובצפון הים הערבי באמצעות פריסת כוחות משימה הכוללים משחתות פריגטות ומעקב אווירי. ב-4 בינואר, הצי ההודי חש לעזרת האונייה MV Lila Norfolk הנושאת דגל ליבריה, שנחטפה בקרבת חופי סומליה. ב-11 בינואר, השתלט צבא איראן על המכלית St. Nikolas, הנושאת דגל של איי מרשל, במהלך הפלגתה במפרץ עומאן. יצוין, שלפני מספר חודשים השתלטו עליה כוחות אמריקאיים כי העבירה נפט איראני.

מבט על תורכיה

ד"ר נמרוד גורן, מייסד ונשיא מיתוים, *Diplomeds*

המעורבות התורכית במלחמה בעזה מתבטאת בשבועות האחרונים בהמשך הביקורת הנוקבת כלפי ישראל, ניסיון למלא תפקיד במהלכים הבינלאומיים שמתכננים את "היום שאחרי" המלחמה, ויציקת תוכן בהצעה התורכית למודל של "מדינות ערביות" כדרך לקידום שלום ישראלי-פלסטיני.

תורכיה, שנוקטת מאז ימיה הראשונים של המלחמה קו ברור שמגנה את ישראל ומסרב להכיר בחמאס כארגון טרור, המשיכה בגישתה זו. נשיא תורכיה ארדואן טען שעל ישראל להיענש על פעולותיה בעזה, אותן הוא מגדיר כהפרה של החוק הבינלאומי. בהמשך לכך, הביעה תורכיה [תמיכה](#) במהלך המשפטי שמובילה דרום אפריקה נגד ישראל בבית הדין הבינלאומי לצדק בהאג. הדבר גרר [תגובת-נגד](#) חריפה מצד שר החוץ החדש ישראל כ"ץ, שתקף את ארדואן וטען כי "לא שכחנו את שואת הארמנים ומעשי הטבח בכורדים. אתם משמידי עם".

תורכיה [עצרה](#) רשת מרגלים-לכאורה של המוסד שמואשמת בפעולה על אדמתה, במהלך שארדואן כינה כצעד ראשון נגד ישראל בכיוון המודיעיני. לאחר חיסולו של אל-ערורי בביירות, נשמעו קולות בתורכיה שטענו שישראל לא היתה מעזה לבצע חיסול שכזה על אדמת תורכיה, למרות האיום שלה לחסל את ראשי החמאס בכל מדינה בה ימצאו.

העוינות התורכית כלפי ישראל באה לידי ביטוי גם בהכחשה מצד משרד החוץ התורכי של דיווחים בדבר עלייה בהיקף הסחר הישראלי-תורכי בעקבות המלחמה, שכללה גם טענה שטיקור הייצוא התורכי לישראל מכוון בכלל [לרווחת הפלסטינים](#) – אלה שברשות הפלסטינית ואלה שהם אזרחי ישראל. זאת, במקביל לקריאות במשק הישראלי להחרים תוצרת תורכית במחאה על העמדה התורכית במלחמה.

התקרית בה נעצר (ושוחרר במהרה) הכדורגלן הישראלי ששיחק בתורכיה שגיב יחזקאל, לאחר מחוות הזדהות שלו עם החטופים, הדגישה את הפער הנרחב ששורר בין המדינות בעניין ההיבטים השונים של המלחמה בעזה, ועוררה התבטאויות קשות מצד השרים [יאב גלנט](#) ו**עמיחי שיקלי** נגד ארדואן ותורכיה.

תורכיה מנסה גם לתפוס את מקומה במהלכים המדיניים שנוגעים לעתיד רצועת עזה, לאחר שבשלבם הראשונים של המלחמה לא נתפסה כשחקן משמעותי לגביהם. מזכיר המדינה האמריקאי בלינקן [כלל](#) את תורכיה במסעו האחרון באזור, ואף הצהיר שתורכיה היא בין המדינות באזור [שהביעו נכונות](#) לשקול תרומה לתכנון תסריטים ל"יום שאחרי" ברצועת עזה, יחד עם ערב הסעודית, קטר, ירדן ואיחוד האמירויות.

במשרד החוץ התורכי נעשים מאמצים לצקת תוכן שבהצעה שהועלתה באנקרה בימי המלחמה הראשונים – בדבר כינון מודל של מדינות שיהיו ערבות לצדדים לסכסוך הישראלי-פלסטיני, כמהלך שיקדם את סיום הסכסוך. ההצעה, שלא עוררה עד כה תשומת לב בינלאומית ושלא נדמית כריאלית, עמדה במוקד שני ניירות מדיניות שפרסם מרכז המחקר של משרד החוץ התורכי [בדצמבר](#) 2023 ו**בינואר** 2024.

מבט על עיראק

ד"ר רונן זיידל, חוקר במרכז דיין ובמכון מיתוים

בעיראק קיימים שלושה מחנות שלכל אחד מהם עמדה מובחנת לגבי עזה והמלחמה הכוללת: המיליציות השיעיות, הממשלה וגופי המדינה, והציבור העיראקי (כולל הסונים והכורדים).

הגורם הפעיל והדוחף למעורבות הן המיליציות השיעיות הפרו-איראניות ובמיוחד מיליציות "כתאב חזבאללה" ו"נג'בא" המאוגדות בגוף המכונה "ההתנגדות האסלאמית בעיראק". אלו חידשו, לאחר ה-7 באוקטובר, את ירי הטילים ושיגורי הכטב"מים לעבר בסיסים בהם שוהים יועצים אמריקניים בעיראק ובמזרח סוריה. מאז דצמבר הן גם טוענות ששגרו התקפות לעבר ישראל, אולם לא תמיד התקבל אימות לכך. בתחילת המלחמה דובר על אפשרות שישלחו לוחמים לחזיתות ובעיקר לחזית הצפון בלבנון וסוריה, אולם זה לא יצא עדיין לפועל, כנראה בשל סירוב המדינות הגובלות בישראל - ירדן וסוריה - למעבר ושהות העיראקים בתחומן (בסוריה שוהים לוחמי מיליציות עיראקיות עוד קודם לכן). התגובה האמריקאית להתקפות המיליציות היתה כואבת לעיתים. באחרונה, חוסל מפקד בכיר במיליצית "נג'בא". אולם, התגובות לא מרתיעות את המיליציות שממשיכות בשיגורים, ואף הכריזו לאחרונה שגיבו על כל תקיפה ישראלית ואמריקנית כנגד בעלי בריתן בתימן ובלבנון. הן גם הבטיחו לעבור לשלב חדש בתקיפות.

ממשלת עיראק (ראש הממשלה מחמד שיאע אלסודאני) מוצאת את עצמה במיצר. מחד גיסא, נטייתה הכללית פרו-איראנית והמיליציות "אוהדות בגרונה". מאידך גיסא יושבים בה גורמים המסתייגים מהלוחמנות והפרובוקציות של המיליציות ואינם מעוניינים להרגיז את ארה"ב או להפוך את עיראק לשדה מערכה שוב. כך קורה שהממשלה מנסה למנוע שיגורים ולא תמיד מצליחה. כאשר יש תגובה אמריקאית, הממשלה מגנה אותה ומעלה מחדש את "הצורך" לדון בהמשך הנוכחות של 2500 יועצים צבאיים אמריקאים על אדמת עיראק. למעשה, הממשלה איננה מעוניינת בעזיבת היועצים.

דעת הקהל העיראקית מגלה הזדהות עם הפלסטינים בעזה וסבלם. בתחילת המלחמה היתה הפגנת ענק להזדהות עם העזתים שארגנה תנועתו של מוקתדא אלסדר. אולם מאז לא היו הפגנות דומות וההזדהות מוגבלת בעיקר לרשתות החברתיות. אותה דעת קהל מסתייגת מאד מהמיליציות ואיראן וחוששת מאד

מגלישת המלחמה אל אדמת עיראק. העיראקים חוששים גם מכך שארה"ב תנקוט בצעדי ענישה כלכליים נגד ארצם שעלולים לייצר בה לחצים אנפליציוניים חריפים.

הסונים והכורדים מוצאים עצמם בעמדת חולשה אל מול המיליציות והממשלה בבגדאד, אולם דווקא מתוך החולשה נוצר אינטרס להשאיר את הנוכחות האמריקאית שמגנה עליהם מפני דאעש ובעיקר מפני המיליציות ואיראן. יוזכר כי הבסיסים המותקפים נמצאים בשטחים סונים (בסיס עין אלאסד במערב עיראק) וכורדי (בסיס חריר הסמוך לנמל התעופה בארביל), ומכאן שהתקיפות מאיימות על אזורים אלה.

למרות זאת, אין היום גורם בעיראק המסוגל למנוע שיגורים ולבלום את המיליציות. הגורם היחיד המסוגל לפעול נגדן הוא הצבא האמריקאי. עדיין לא ברור מה יהיה השלב החדש במלחמה אותו הבטיחו המיליציות. לא ברור גם מה יקרה ב"יום שאחרי" לכשיגיע. סביר מאד שהמיליציות ימשיכו לפעול נגד יעדים אמריקאים בעיראק על מנת להאיץ את עזיבתם.

מבט על הברית ההלנית

השגריר לשעבר מיכאל הררי, עמית מדיניות במיתווים

במלאת מאה ימים למלחמה שתי המדינות מוסיפות להדגיש את הצורך להבטיח אספקת סיוע הומניטרי לרצועה, כמו גם ההכרח להגיע למשא ומתן והסכם מדיני שיישב את הבעיה הפלסטינית. שר-החוץ היווני ביקר בשבוע שעבר בריאד, ובראיון ל"אל-ערביה" (11) שב וגינה כל פעולה של אלימות וטרור. קרא לשחרור מייד של החטופים, והדגיש את החשיבות בחיזוק ומתן לגיטימציה מוגברת לרשות הפלסטינית. עוד ציין, שהוא מתכוון לבקר בימים הקרובים בירדן ומצרים, כמו גם לארח באתונה את שר החוץ הפלסטיני. כמו כן, הזכיר ששוחח טלפונית עם שר החוץ כ"ץ, שנכנס לתפקידו. במקביל, מזכיר המדינה האמריקני בלינקן ביקר בכרתים במסגרת ביקורו באזור ונועד עם ראש הממשלה מיצוטאקיס.

ההתקפה של מטוסים בריטיים, שהמריאו מבסיסיהם בקפריסין, נגד מטרות של החות'ים, עוררה ביקורת במדינה, כמו תמיד מצד המפלגה הקומוניסטית וארגוני שלום. כידוע, הבסיסים הבריטיים הם בריבונות בריטית, ואין חובה על ממשלת בריטניה להיוועץ, טרם פעולה, עם הממשלה בניקוסיה. הביקורת הינה גם-כן "שגרתית". הנשיא כריסטודולידס אמר, כי אינו יכול לפרט מדי מסיבות של "ביטחון לאומי", אולם הממשלה שוקדת על "שמירת האינטרסים של קפריסין".